

Ладі

ДРУГІ

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДІТВОРЫ

Ч. 1.(13). СІЧЕНЬ, 1941. ЦІНА 40 СОТ.

Радісна новорічна вістка

Всім українським дітям — мадим і маленьким друзям приношу радісну вістку:

Наш журналік „МАЛІ ДРУЗІ“ буде виходити з новим роком у збільшенному обемі — буде мати від тепер 24 сторінки друку і додаток „МАЛЕНЬКІ ДРУЗІ“.

Це сталося тому, що прибуло багато нових читачів і наша дитяча громада передплатників хоч поволенки, але все зростає. При збільшенні обемі наш журналік коштує від тепер незначно дорожче, бо всього 40 сотиків.

Однаков передплаті журналік коштує дешевше: на рік тільки 4 зол., на піврік 2 зол.

Хто пришле передплату найдалі до 15. січня візьме участь у льосованню 50 гарних нагород, а десять перших передплатників, що найскорше привізуть передплату, одержать 10 нагород без льосовання.

Якби число передплатників зросло вдвое, то наш журналік зміг би виходити в обемі 32 сторінок при тій самій ціні 40 сот. Тому кличу всіх українських діток ставати в ряди великої дитячої громади читачів, — хай знають усі, що ми свідомі українські діти і любимо книжечки та свій журналік.

Вітаю всіх українських дітей і всіх давніх та нових читачів з Різдвом Христовим і з Новим Роком, бажаю всім, щоб росли розумні та здорові на потіху своїм любим Ненькам і Батькам, а Україні на славу!

Дідусь Данилович.

Чи знаєте?

ЖАДАЙТЕ В УСІХ КРАМНИЦЯХ!

що в 1940 році появилось рівно 20 випусків »Моєї Книжечки«? Тымте, що ХТО ПРИШЛЕ ПЕРЕДПЛАТУ »МАЛИХ ДРУЗІВ« НА 1941 РІК НАЙДАЛІ ДО ЗІ. СІЧНЯ, може одержати в січні 20 книжечок ПО ЗНИЖЕНИЙ ЦІНІ — ЗАМІСТЬ ЗА 9.20, ТІЛЬКИ ЗА 7 ЗОЛ. РАЗОМ З ПЕРЕСИЛКОЮ.

Просіть, діти, своїх Батечків, щоб вислали передплату й купили вам у січні по зниженні ціні 20 »Моїх Книжечок«.

Вже друкується нова, дуже гарна книжка п. н. »ГЕТЬМАНСЬКА БУЛАВА«. Це історична казка з часів козацчини.

Книжка про »Лиса Микиту« вийде пізніше.

У Свят-Вечір

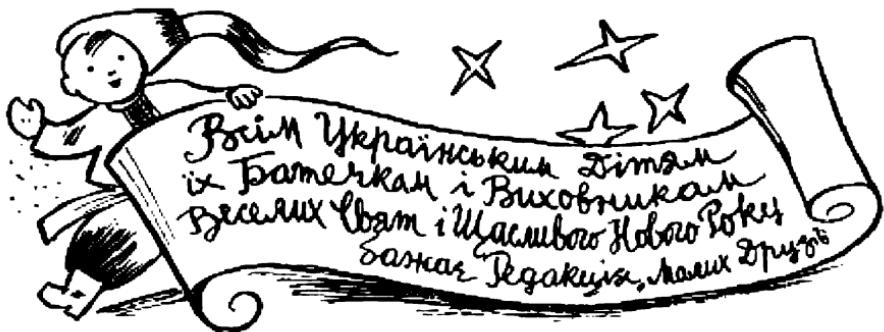
То буде так: у білому кожусі
Дріматимуть засніжені горбки,
Мороз змалює на шибках Марусі
З країни див позичені квітки.

В той саме час, як перша зірка бухне
Снопом проміння на сріблистий сніг,
Десь зайченя в лапки по тричі хухне
Під корчиком приляже на нічліг.

Засядуть всі кругом стола — а тільки
Ніхто не сяде на покутті, ні!
Хоч там стоятиме одна тарілка
І ложка теж лежатиме при ній.

Маруся добре знає, для кого є
Призначене це місце край стола:
В цю ніч засяде там душа героя,
Що голову за Рідний Край поклав.

Горять свічки на галузках ялинки,
З вершечка ж янгол сповіщає всіх
Про радісне народження Дитинки,
Що несе дітям радощі і сміх.

Івасикова ялинка

На краю села стояла вбога хатина. Жила в ній старенька бабуся зі своїм онуком Івасиком. Не жили вони в гараздах. Бабуня заробляла тільки тим, що куделю пряла.

Зближалося Христове Різдво. Івасик з самого ранку тільки думав про те, як помогти своїй бабусі та врадувати з Різдвом. Згадав, що в хаті дровець немає і нізвідки їх добути. „Піду в ліс та бодай ріща назбираю” — подумав хлопчина. — „Та ще може й ялиночку вирубаю, отаку, як бачив торік в пан-отця”.

Як задумав, так і зробив. Узяв старі, величезні чоботи, накинув дряну свитку, натягнув на вуха шапчину, підперезався мотузком, взяв сокиру, витяг санчата та подався в ліс.

Брив у глибокому снігу, западався інколи по пояс у кучугурах, але йшов вперто вперед. Ледви добився до перших дерев. Серце товклося Йому з перевтоми, дихати було важко, в чоботи насипалося Йому снігу, рученята посиніли й здубіли з вітру й морозу. Коби хоч трошки відпочити! На хвилинку присяде під окоєю смерекою, а там врубає сухих дровець і ялинку та вернеться додому.

Івасик поставив санчата, витягнув сокиру зза пояса й сів під розлогими гільками старої смереки. Тут було зовсім затишно.

Дивна втому огорнула Івасика, на повіки наче б хто олова наклав, вони самі раз-у-раз плющились, хоч Івасик намагався держати їх відчиненими. На другому кінці поляни побачив він малу ялинку й зір його задергався на ній. Свіжий сніжок став сипати з неба великими платками й білі сніжинки, наче зірки осідали на гілочках ялинки. Івасик приплющив очі, але образ ялинки не щезав. Тільки ж тепер це не була вже звичайна деревина, а така точнісінько, як це малюють у книжечках, або як Івасик заглянув торік у пан-отця. Кожна сніжинка, що падала на ялинку, ставалася блискучою зіркою і загорювалася живим вогнем. Івасикові ставало щораз тепліше й привітніше. Ялинка палала щораз яркішими вогніками. Нараз дивна ясність освітила поляну,

ліс, село, здавалось світ увесь. Що це? Івасик глипнув угору й ось побачив ген високо зірку, що кидала ясний сніп світла. Зовсім так, як вифлеємська. І почувся Івасикові із висот предивний спів.

Під промінням зорі побачив Івасик Матінку Божу з Дитятком на руках і Йосипа старенького й трьох царів, що йшли з поклоном. А там далі пастушків, що з усіх усюдів спішими віддати честь Спасителеві. З небесних висот злітали янголи в чудово вишиваних сорочинках і співали славу Новонародженному. А поруч них злітало безліч манюсільських янголятк, що сріблистим сміхом наповняли небеса. І два з них побачили Івасика, стріпнули крильцятками й прилинули до нього.

Взяли його за руки й по миготливому промінню вифлеємської зорі повели перед Боже Дитятко. З дивною тривогою зближався Івасик до Іусука, що сміявся і витягав до нього ручея. Впав сирітка лицем перед колискою Спасителя і почувся такий щасливий! А потім святий Йосип підняв його і Івасик стribав уже босими ножечками з янголятками та пастушками й собі співав: „Слава в вишніх Богу, а на землі мир”.

*

Івасика збудили два дитячі голоски, що викрикнули: „Татку, мамочко, живе, живе, рухається!” Івасик розікрив очі й побачив біля себе хлопчика й дівчинку та якогось старшого чоловіка і жінку. Жінка влила йому до уст якийсь гарячий напій і Івасик пробудився зовсім. Він лежав у теплій, гарній хаті, а он у кутку— там стояла точнісінько така сама ялинка, яку бачив у лісі. Пристроена, бліскуча, з ясними зіроньками, з палаючими свічечками, тільки не було вже ні Матінки Божої з Дитятком, ні янголят, ні чудового співу й музики.

Івасик не знов, що з ним діється. Юрко й Ірка тішилися дуже, що Івасик пробудився й навипередки стали оповідати, як то його вечором їх батько лісничий нашов замерзлого у лісі, як привіз на лісничівку, як його відтирали снігом та поклали у тепле ліжко. Івасик слухав, але очі мав впялені в ялинку. Щойно тепер пригадав собі все й розказав Юркові, Ірці та їх батькам. Лісничий випитав Івасика про все, подумав і звернувся до жінки:

— Так, що ж, подруго, нехай остается в нас. Пішлемо по його бабусю, хай доживає при нас віку. А хлопець, видно, цікавий. Пішлемо в рідну школу, хай росте на розумну людину.

— Добре ти подумав, чоловіче. Видно Бог нам післав цього хлопчину, щоб змінилась його сирітська доля. Приймемо його, як свого, ми ж всі одного народу діти.

А під вікнами розлягся тоді голос дзвінка і залунав спів колядників:

Ой Ти Христе Царю, небесний владарю,
Даруй літа щасливії сего дома господарю.
Просим Тебе Христе, просимо всі нині,
Зішли щастя, крашу долю нашій рідній Україні.

Володимир Барагура.

Спить Дитятко...

Тихо сядьмо дітоньки
Вколо стола. Спить Дитятко,
Боже ясне Янголятко...
Сяють Йому всі зірки...

І дрібні пташки до сну
Пісеньки Йому співають,
А Мамуся вишиває
Сорочинку зоряну.

Спить Дитятко. Не збудіть!...
Сяють зіроньки тремлючі...
Ялинки несіть пахучі
До колиски покладіть...

А як збудиться, скажіть:
Що ви діти Україні —
З Холму, Белзу й Лемковини —
І поклін Йому зложіть

Від гайів, полів, лугів...
І від Сяну сторожкого,
І від Попраду гучного —
Де наш князь стовпи забив...

Тихо мерехтять зірки...
Небо гасне. Спить Дитятко,
Боже ясне Янголятко!
Поклякали літоньки...

Л. О. Лубянецький.

Ялинка й горобці

Запишалася ялинка
Красними чічками,
Щебетали горобята
В саді, за вікнами.

— Гей, ялинко, ялиночко,
Скажи дітям з хати,
Що голодні ми і сили
Не маєм літати.

Прийшла пічка і сплять
А ялинка зтиха [діти,
Про горобчиків шепоче,
Що зазнали лиха.

О. Патроник.

Помагай Бог, на щастя, на здоров'я...

— Мамо, мамочко! — зіскакують урадовані діти з лави та тягнуть за запаску свою добру неч'ку до вікна. — „Зілницка е за голою” — щебече мала Маланя.

Тоді тато беруть ведро на воду та вся челядь іде на ріку митися й з водою здоровля собі начерпнати до ведра.

Тато входять до хати та від порога:

— Христос Раждаетесь! На щастя, на здоровля, на той Святій Вечір!

Мама відповідають: — Славіте Його! Господи помагай з усім добром і гараздом. Сідають усі за стіл і споживають Божі дари: наперед чосник з ломаним хлібом і сіллю, потім варене та печене.

А по вечері щойно рай для дітвори, бо тато пішли до столи по вязанку соломи на дідух.

Діти бавляться, скачуть по соломі, а батьки читають Божу науку, або іншу гарну книжку наголос. Спати нікому не хочеться та найменша сестричка тоді не плаче, щоб радісний був рік.

А малій Миросьо то вже не сидить у хаті. Побіг на село, бо ж сьогодні він „віншувати” буде.

Кожного року малі хлопці, що ходили з святочними бажаннями, брали собі всі дарунки. Але Миронко задумав цього року інакше зробити. Оце вирішив, що всі даруночки треба разом зібрати й за них купити найбіднішим друзям школярям книжечки до школи, олівчики, зшитки, а за решту післати на цілий рік передплату на свою дитячу газетку „Малі Друзі”.

Миронка люблять і слухають усі друзі. Він же дістає все від свого тата гарні книжечки й позичає радо своїм ровесникам.

Тому теж охоче послухали тепер його. Поділили ціле село на кілька частин і побігли кожній зокрема складати всім людям у селі побажання.

Радо й втішно вітали в хатах жвавих хлопчиків - „полазницив”.

А вони поважно складали всім святочні, лемківські побажання:

Віншу Вам, бажаю на щастя, на здоров'я!

Багатства у дворі, хлівця в коморі,
на банті солонинку, пінязки в перескринку.

У Божім щастю, щоб Ви старости дожили,
внуків колисали, на весілях не спали.

Справедливо жили, про людей не забували.
Діти ваші маленькі, щоб були здоровенькі,

до школи ходили і добре учились
читати, писати, числа рахувати.

Щоб всі довго жили і батьків любили.

А по смерті — щоб Ви були в небі
там веселились, во вік віки жили.

Христос Родився! Нана шко з Синева.

По праці — задача

Сидить Петрик коло стола, букваря читає, а Гриць Бобик мов горобчик вікно заглядає.

— А кинь, — каже — ти науку, та йди мершай з хати, от сьогодні добре діда зі снігу качати.

Що? Качати з снігу діда Петрик радий дуже, але вистройв грикасу, мов Йому байдуже.

От він Гриця питается: — Скажи мені Грицьку, чи ти добре вже навчився вірша про синичку?

Грицько гірко посміхнувся: — Цур ій, тій синиці! Мій букварчик спочиває собі на полиці. — А рахунки написав ти?

— Що це ти який учитель, що все хочеш знати; Сиди собі — сам зумію собі раду дати!

Побіг Грицько, а наш Петрик над столом скхилився, читав-писав, поки всього якслід не навчився.

Тоді надів кабатину, шапчину на вуха і з хатини за ворота вігнався щодуха.

Біжить Йойлик і Горошок до нього щосили — вони також ось що тільки вчитися скінчили.

Сидить Петрик коло стола, букваря читає, він віршика про синичку напамять вивчає.

А потім ще го-го скільки є в нього науки! — але Петрик не сумує, вчиться без принуки.

Накінець би ще рахунки в зшитку написати, а вже можна б на дозвілля вискочити з хати.

Але поки обовязку не сповнив, як треба, не вибіжить, хоч би кликав сам янголик з неба!

Манить сніжок білесенький, надять так гринджоли, але ј як не вміючи йти завтра до школи?

Ілюстрація п'яти дітей в зимових одягах, які танцюють або грають у снігу. Вони мають характерні козирки на капелюхах.

Гей весело полетіти з вітром в перегони, коли в серці радість
грає, мов різдвяні дзвони!

Тільки Гриць чогось бокуе, не крикне, не свисне, немов
якнайсь тяжкий камінь серце йому тисне...

Другого дня всі інші хлопці вірша гарно вміли, а Грицько як
став гикатись, усі аж попріли.

Ми, школярики малі...

1. ЗАКЛАДАЙМО СВОЮ СІЧ!

Вірка прибігла зі школи, поклала книжку і зшиток на стіл,
а сама біgom на двір і чим-дуж до сусідки, ровесниці Ірки. Ірка
трохи хворіла й не була сьогодні в школі, а там!..

— Ой, як би ти знала, що в нас нового! — кличе Вірка до
Ірки ще зза порога.

— В вас дома? — питает Ірка.

— Та ні, в школі! Але ти не вгадаєш; я тобі сама скажу.

— Ми — Вірка піднесла при тому вказуючий палець догори

— закладаємо в класі свою Січ!..

— Що, що таке?... Січ...

— А, так. Ти не чувала про Січ? Та ж то називалось так це
товариство, що до нього належали козаки.

— Та я знаю. Але... то ми пристанемо до козаків?

— Ей, де там. Ми закладаємо своє власне товариство таке,
як то була Січ. Ми будемо новиками. Хлопці з нашої класи
мають свій рій новиків, а ми, дівчата, дівочий рій новиків.

— А чому то називається рій? Так, як у бджіл...

— Власне тому. Бо ми будемо триматись так усі разом, як
бджоли своєго роя і маємо в ньому так пильно працювати всі,
як бджоли. Так казав той пан, що був у школі.

— А що ми там маємо робити?

— Все. Бавитися разом, учитися, ходити на прогульки. Що-
тижня будемо мати свої сходини.

— А маткою в рої буде певно учитель — засміялась Ірка.

— Ні, не вгадала. Учитель буде лише опікуватись, так, як
пасічник. А роєвою буде хтось з нас.

— Може ти?

— Ні, знов не вгадала. Та ж матка є все трошки більша, як
решта бджіл. То ї у нас буде провідницею Павлюкова Марійка
з шостої класи.

— Ну, ну! Цікава я подивитись, як то буде виглядати!

— То ж то ї недовго чекати. Сьогодні пополудні маємо
першу сходину.

— Ой-ой! То треба би вратитися в ному суконку.

— Ні, казав той пан, щоб прийти в тім, в чому все ходиться..
Але... я ще не їла. То зачекай на мене!

Вірка побігла додому, а Ірка сіла до книжки. Але читати не могла. Вона думала про сходини.

По обіді прибігла Вірка й обі пішли в школу. В класі було вже кількою дітей. Вкоротці прибігла решта. Були й хлопці, бо сьогодні перші сходини будуть разом. Опісля осібно сходитимуться хлопці, осібно дівчата.

— Почнемо сходини забавою! — сказав пан дітям.

— Ставайте попри стіни. А ти, Івасю, ходи на середину. Я тобі завяжу очі, о-так. Тепер хай хтось тихесенько підходить до нього, а ти, Івасю, слухай і покажи пальцем, звідки хтось підходить.

— Я, я, буду підходити! — хотіли всі. Але провідник підніс палець, щоб булити тихо і показав на Микитюкового Степанка. Всі затихли, не рухаючись. А Степанко почав підходити. Але ледви зробив два кроки, як чобіт чалапнув і Івась показав пальцем прямо на нього.

— Вгадав. Ще раз.

Провідник показав на Вірку. Вона задержала віддих і як кіт на лапках стала підносити леген'яко ногу за ногою і ставити на землю. Йде! Ще трошки!

Івась обертається кругом, але не чує. Ось обернувся до ней. Вчує? Вона ледви два кроки від нього. Стоїть тихесенько, навіть не дихає... Ні, не вчує. Обернувся дальше.

Тоді вона ще крок і — тиць! Його пальцем по носі. А цілий гурток у сміх...

— А тепер трошки повчимось. Чи ви знаєте, хто ви є й як називається наш край?

— Знаємо! Ми українці, а наш край називається Україна.

— Славно. Розумні з вас школярі. А як називається найважливіше місто в Україні?

— Київ! Київ!...

— Добре. А найбільша ріка в Україні?

— Дніпро!

— Так. А придивіться на мапі, як виглядає Дніпро. Ану, ходи, Михасю, сюди і нарисуй Дніпро на таблиці.

Михась придивився на мапі і нарисував.

— Ану тепер обернись і отак рукою за плечима нарисуй.

Михась нарисував. Але Славко почав сміятись:

— Який же ж то кривий!... А яке йому величезне черево нарисував!

— Ану, ходи ти нарисуй!

Славко нарисував. Але як відступився, то всі зареготались. Славко обернувся, подивився і почіхався засоромлений в голову: він нарисував „черево“ Дніпра не вправо, як має бути, але вліво.

— А знаєте, хто то плавав колись Дніпром і куди?

— Козаки — відповіла Вірка, — Вони плили Дніпром у Чорне Море, щоб татар і турків бити!

— А мій дідо оповідав, — каже Ромко — що між козаками

були такі чарівники, характерники. Їх куля не бралася. Ані шабля. Татарин, каже, розмахне шаблею і трах! Здається йому, що розчеслив голову, бо аж задзвеніло. А то дивись: характерник стойте і сміється. І тарах! своєю шаблею так, що татаринова голова аж у рів полетіла.

— Бували такі козаки. Про них ви собі книжечку прочитаете. Я вам її позичу. А тепер заспіваймо ще. Вмієте пісню „Ми дітвора українська“?

— Ні. Не вміємо!

— То навчимося.

Навчилися скоро. Співали, аж вікна дзвеніли.

— Ще, ще щось...

— На других сходинах. А прийдете?

— Прийдемо, прийдемо всі!

П. Мірчук.

Веселий світ

Хто в кожушку, а хто без
кожушка,
Хто в чоботях, а хто без чобіт,
Сніг ув очі ліпить, вітер в ушка
Дує — дітям веселенький світ.

На санках, на дерев'яних совгах
Линуть хлопці з пригорбків уніз
Коли б тільки швиденько і довго
І далеко... до онтих беріз!

Кучерява сипле заверюшка
Забіліла липа край воріт —
Сніг ув очі ліпить, вітер в ушка
Дує — дітям веселенький світ!

Приморозок, мов лихе песятко
Гризе в пальці, в пяти юнаків,
Ще хоч раз! — Покличе з хати
батько
І кінець забаві буде всій.

А зимі наперекір, хай злиться,
Ген, високо, на самій горі,
Мов великі павуки (дивіться!)
Молоденці мчать лешетарі.

I звірятка собі бажають...

Кажуть люди, що раз в році
Звірі розмовляють,
Та людськими голосами
Іхось собі бажають.

То буває в Святий Вечір
В північну годину.
Стає тихо в усім світі
На одну хвилину.

Кажуть люди, що вже чув хтось
Звірячі привіти,
Як то всі собі бажали,
Щоб вигідно жити.

Сіра кітка горобцеві
Від серця бажала,
Щоб Йому все господиня
Молочка наляла.

Щоб не била, не сварила
Як прийде до хати,
А позволила на печі
В теплі спочивати.

А горобчик чепурненький
Із серця цілого,
Бажав кітці якнайбільше
Зерна, а смачного.

Пес корові смачних костей,
А корова псові
В зимі сіна якнайбільше,
Найменше полови.

А як прийде весна красна
І зелено буде,
Щоб Його на свіжку пашу
Виганяли люди. О. П.

Ялинка

Ліс далекий, ліс зелений
Десь пропав,
Бо ялинку чепурненьку
Хтось зрубав.

І завіз її у місто
Для діток.
Тепер на ній уже повно
Забавок.

Скляться кулі, такі красні,
Що аж тей!
Повно ласощів, цукорків
Для дітей.

А ланцюшків як багато
Хтось зробив!
А свічок яких чудових
Заложив!

Тепер діти під ялинку
Станьте враз
І колядку заспівайте,
Бо вже час. О. П.

..Знай, поганий враже"

КНЯЗЬ ВОЛОДИМИР ВЕЛИКИЙ,
або СВЯТИЙ,
син Святослава Завойовника, засновник
від 979 до 1015 р.

Усміхнулась добра доля
Україні у віконце,
Як на княжому престолі
Засів князь мов „ясне сонце”.
Володимир його ім'я,
А Святым його назвали,
Бо завів він святу віру —
Із Христом став в одну лаву.
Володимир Україну
Прославив на вічні віки,
За це він святий у церкві,
А в народі він великий.
Всі племена українські
Він зібрав в одній державі,
Щоб свободно розростались
У могутності і славі.
Волинь, Червень, Підкарпаття
З Києвом водно зедналися,
Навіть вятичі й ятвяги*)
Владі Києва піддалися.
Від степу, де кочували
Печенігів дикі стежі,
Городками і валами
Забезпечив свої межі.

Україну безустанку
Нападали печеніги,

Про це нам цікаву згадку
Зберігають старі книги:
Прийшло військо печенігів
Пліндрувати Україну —
Хто завчасу не сковався,
Йшов в неволю, або гинув.
Вийшов з військом Володимир.
Боронити свої межі —
Зустрінулись оба війська
Та на ріці на Трубежі.
Каже хан: „Володимире,
Може б краще нам не битися?
Хай війни тієї долі
У двобою порішиться.
В мене є силач нівроку,
Пошукай і ти такого —
Чия візьме, нехай того
Буде сила й перемога”.

Володимир став гадати,
Де б борця такого взяти,
Аж дружинник зголосився
І князеві поклонився:
„В мене є синок найменший,
Княже наш, Володимире.
Він охоче б з печенігом
Свою силу попоміряв.
Кличуть його: Кохемяка,
Бо він кожі мне й гарбує.
До землі бика пригне він
Й печеніга потурбує”.

Вийшов борець печенізький,
Закликати став до бою:
„Гей, виходь котрий до мене,
Попробуємося з собою!”
Стали війська проти себе.
А борці по середині —
Печеніг зареготовався,
Придивившися хлопчині:
„Тут буде тобі погибіль,
Як за тебе я приймуся,
Я ж тебе, ти животодзюбе,
Роздавлю в ту мить, як гуся!”

*) сусідні племена

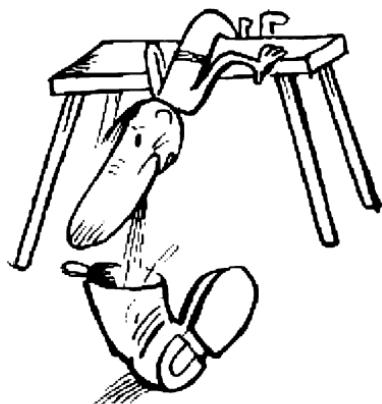
Раменами обхопились...
Скочили вони до себе,
І враз стало дивне диво:
Печеніг зваливсь без сили.
Хлопець кинув ним об землю
І на груди став ногою:
„Знай тепер, поганий враже,
Як іти на нас війною!”

Налякалисі печеніги,
В розтіч кинулись що духа,
А за ними люто гналась
Помсті й гніву заверюха.
А на місці, де хлопчина
Перейняв від врага славу,
Збудував князь гарний город
І назвав Переяславом. В. П.

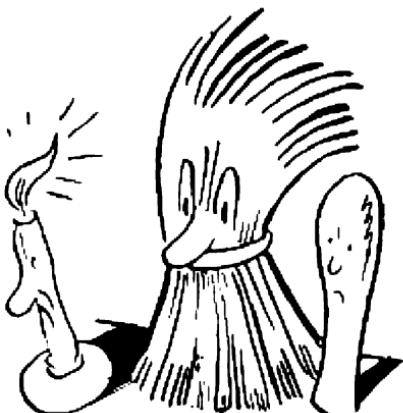
Був ніс,
А в носі дірка;
Пішла про ніс той
Така поговірка:

А холява розкричалась
І відразу
За образу
В суд подала.

Що ніс Гапчіх
Немов на сміх,
Поліз під лаву,
Пчіхнув в холяву.

В трибуналі засідали:
Друг — Дідух,
Свічка — Гонинічка
І він
Макогін.

По праву
Розглянули справу
І хоч ніс крутів,
Трибунал присудив:

На три пштички
За погані звички
Засудили ніс,
Щоб під лаву
У холяву
Пчіхати не ліз.

А холяві молодиці,
Щоб у суд такі дурниці
Не носила,
Хоч просилась
Причепуха,
Покрутила її вуха.

Так скінчилася
Справа,
Вуха опустила
Холява.

А носище
Тонко свище,
Що не пчіхне, вже ніколи
Всім прирік —
Ні в холяву,
Ні в постоли
Ні то нині, ні за рік.

Отака вам поговірка!
Від неділі до вівтірка
Я писав її три нічки, —
Ціла варта торбу січки.
Еко.

Пригоди ~~ж~~-ика.

Сват ~~ж~~ наш діждовса,
У ~~ж~~ новий убравса,
Томік ~~ж~~ взві ~~ж~~ велику,
Привівши її на ~~ж~~
У ~~ж~~ від ~~ж~~, та до ~~ж~~.
Він пішов колядувати.
Мріє ~~ж~~ ~~ж~~ коладує,
Вітер в ~~ж~~йому дуж.
На ~~ж~~ не зважає,
В ~~ж~~ лежим ~~ж~~ замагає.
Дж ~~ж~~ заокун пішов до дому.
Ліг ~~ж~~ ~~ж~~ сів на ~~ж~~.

Гениту ~~ж~~ масо зів
Шей 12 ~~ж~~ ~~ж~~ ~~ж~~.
~~ж~~ що 5 хіроку,
Дж ~~ж~~ бал ~~ж~~ ів ~~ж~~ року.
Дж ~~ж~~ вівса, то в ~~ж~~
Ліг і схился потому
Иому ~~ж~~ той прохелі,
Що с' ~~ж~~ яку хотів втата;
Але враз завівсь ~~ж~~
Узві ~~ж~~ на ~~ж~~.
Че ~~ж~~ може та ~~ж~~ стати,
Але ~~ж~~ ~~ж~~ та ~~ж~~ не стало:

ЯКІ Ж ОЦЕ ЗВІРЯТКА?

Всі їх напевне знаєте! Це білки. (Звуть їх теж — вивірки). Малі скакунчики, що шугають по деревах так жваво, що ледви очима їх зловити можна. Такі вони зручні та бистрі. Бистрі теж у них оченята та розумні мордочки. А вушка все гостро підняті, немов щіточки. А вже хвіст то в них чудовий. У весь пухнатий та довгий. Цим хвостом білка немов плащем обгортається, коли їй холодно. А чистенька вона та й господиня з неї славна. З осені стільки горішків назбирає в свою нору, що цілу зиму не знає голоду. Білка належить до тій породи звірят, що звемо їх гризунами. От гризунами є теж зайці, крілки, хомяки, миші та інші. Всі вони мають великі передні зуби — два в горішній і два в долішній щоці. Цими зубами, мов сікачами, гризуть вони зерно, кору дерев та коріння. Клів, як от у дикої свині, в них немає.

Хто ж з вас годує крілків, той і знає, які в них гострі та великі передні зуби. А ну-мо придивіться добре щераз своїм пестунам!

ПІД ПОЛЬСЬКОЮ КОРМИГОЮ

У минулому році були друковані в „Малих Друзях” розділи довшого оповідання: „Під польською кормигою”. (Про хлопчика Никифорчика) Тому, що з новим роком є багато нових читачів, які не знають цього оповідання, ми його не будемо далі друкувати. А всіх, кому цікава дальша доля Никифорчика, повідомляємо, що оповідання про нього вийде незадовго окремою книжечкою. В тій книжці будуть поміщені кінцеві розділи оповідання.

маленькі **ДРУЗI**

Українські діти

Ми маленькі друзі
Українські діти,
Мов квіточкам в лузі
Добре нам всім жити.

Наша рідна ненічка
Про нас добре дбає,
Горне до серденька
І до сну співає.

А батечко любий
Мов те сонце ясне,
Вчить нас і голубить,
Каже казку красну:

Про князів, гетьманів,
Про сплячих героїв,
Що з могил повстануть
І підуть до бою.

Станьмо ж разом друзі,
Хлопчики, дівчатка,
І мов птички в лузі
Співаймо для татка, —

Співаймо для ненічки
Пісні веселенькі,
Хай неніці за труди
Вічна дяка буде.

І по всьому світу
Став спів гомоніти,
То співають пісню
Українські діти.

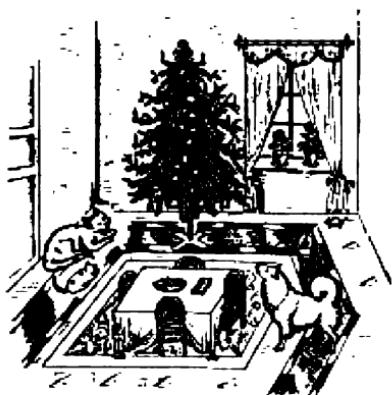
Спи дитино, спи...

А-а, котино!
Засни мала дитино!
Ой на кота воркота,

На дитину дрімота.
Коток буде воркотати,
Дитиночка буде спати.

Золоте павутиння

Це було давно, давно. Надходило Різдво. В великій, ясній, чистій кімнаті стояла ялинка. Це була дуже гарна ялинка. На ній були золоті дзвіночки й срібні зірочки та червоні цяцьочки. Діти не бачили ще тої ялинки, бо ще не прийшов час. Ще не засвітила різдвяна зірка. Але бачили її всі хатні звірятка. Бачив її великий кіт своїми зеленими очима, і бачив її маленький котик своїми синіми очима, і бачив її песик своїми карими очима.

Навіть маленька мишка, що так боялася великого кота, вибігла на хвилинку зі своєї нори, щоб поглянути на ялинку. Але був хтось, хто не бачив гарної ялинки. Це був малий — сірий павук.

Бо павуки живуть в теплих куточках на темному горищі й у темних куточках чистих льохів. І вони так само хотіли бачити ялинку, як і всі інші звірятка.

Але перед Різдвом кожна мама робить великі порядки, щоб все було чисте й гарне. І мамина щітка пішла по всіх кутках — шур, шур! — і всі павучки мусіли повтікати.

І тому вони не могли бачити ялинки.

Але павуки люблять усе знати й усе бачити. Тому вони дуже зажурилися. Врешті вони пішли до Ісусика й сказали:

„Ісусику, всі можуть подивитись на ялинку, а нас викинули. І ми зовсім не можемо побачити ялинки!“

Жаль стало Ісусикові павучків, бо то були добрі павучки, й Він сказав:

„Ви побачите ялинку“.

І на Свят-Вечір рано, коли всі ще спали, Він впустив всіх павучків до кімнати, де стояла ялинка.

І павучки тихесенько лізли зі всіх горищ, і так вони тихесенько лізли зі всіх комор, і так вони тихесенько лізли зі всіх коридорів до теплої, ясної, чистої кімнатки, де стояла ялинка.

Був там і тато - павук, і мама - павучиха, і маленькі, ругленькі павучки. І тоді вони оглядали ялинку. Лазили вони вколо її вколо — й дивились і дивились і дивились. І як вони дуже тішилися! Вони вилізли на ялинку й почали оглядати кожну цяцьку: і золотенькі дзвіночки, і срібні зірочки, і малі свічечки, і червоні цяцьки. Коли вони надивились, пішли щасливі назад.

І коли вони пішли, прийшов Ісусик і глянув на ялинку. І що ж Він побачив? Ціла ялинка її усі цяцьки були покриті — павутинням.

Воно звисало з малих, білих свічечок, і срібних зірок, і золотих дзвіночків, і з зелених галузок ялинки.

Що робити? Ісусик знов, що жадна мама не любить павутиння й ніколи - ніколи не схоче, щоб воно було на ялинці. І тоді Ісусик діткнувся павутиння на ялинці і воно перемінилося в золото.

І коли засяла перша зірка, повно маленьких діточок вбігло до ясної кімнатки. Якже ж вони здивувалися, коли ціла ялинка була обвішана золотими ниточками.

І від того часу на різдвяних ялинках є все золоте павутиння.

Переповіда з чужого Івга Шугай.

Вертель

Відрисуйте й повирізайте всі фігурки та рухайтесь ними між лялькою й стіною. Вийде гарний „вертель тіней”.

ЯНГОЛ:

По країні рідній
Зоря всім звістила,
Що в стаєнці бідній
Правда народилась.

ІРОД:

Я є Ірод злющий
Гострий меч я маю,
Правду цю знайду ще
Й зараз зарубаю.

ЖИД:

Козуле, не можна!
Бо Ірод хороший,
Бо Ірод вельможний
Дає мені гроші.

КОЗА:

Тупу — тупу, — ме-е-е!
Я коза з рогами, —
Ірода Біг — ме
Подопчу ногами!

ШЛЯХТИЧ:

Гоци-гоци драла
Шляхта наша цала!
Шабля зардзевяла,
Войни не відзяла.

КОЗАК:

Я козак, тут кличу:
Смерть Іроду злому!
Смерть тобі, паничу,
Ще й жидові тому!

СМЕРТЬ:

Хто там кличе? Йду!
Шах-мах всіх зотну!
Хай Ірод заплаче,
А козак поскаче.

ЩО ЗА ПЛАКСА ЦЕ ПАСКУДНА
РЕПЕТУЄ ВІД ПОЛУДНЯ?
»ЧИ ЦУКОРКІВ ХОЧЕШ МОЖЕ,
СКІЛЬКИ ХОЧ СОБІ ВІЗЬМИ!«
А ВІН ПЛАЧЕ: »БОЗЕ, БОЗЕ...«
ЗАЛИВАЄТЬСЯ СЛІЗМИ.
ТАТО КАЖЕ: »СИНУ, ЦІТЬ,
ЧИ ЖИВОТИК ТАК БОЛІТЬ?«
»ОЙ-ЮЮЮ...« — ГОЛОСИТЬ ЮРКО.
СЛЬОЗИ ЛЛЮТЬСЯ ПОМУ

ЦЮРКОМ.

ДУМА ТАТО: »ЩО ЗА ЛИХО?«
»БУДЕШ КАЖЕ — ВРЕШТІ ТИХО!«
МАМА КАЖЕ: »ТА ДИТИНО,
ПЕРЕСТАНЬ і НЕ РЕВИ-НО!«
ВРЕШТІ ПЛАКСА, ВТЕРШІ СЛЬОЗИ
КАЖЕ ТАК ДО ТАТА И НЕНЬКИ:
»БО Я ХОЦУ КОНЦЕ ТОЗЕ
МАТИ ТІ »ДЛУЗІ МАЛЕНЬКІ!...«

- Чого плачеш, Івасю?
- Бо я не маю на Різдво вакацій, як наш Петрусь.
- Чому ж так?
- А бо я ще не ходжу до школи.

НАШІ РОЗМОВИ

МИ ДІТИ ПІДЛЯШШЯ

Ми діти з ПОЛІНОВА на Підляшші радіємо, що в нас є українська школа. Ми в тій школі пильно вчимося своєї історії. В нашій школі є бібліотека. В ній є багато книжок, ми їх випозичаємо й читаемо. Ми читаємо часописи «Малі Друзі», що нам привозить наш учитель. Наш учитель є дуже добрий. Ми зі своїм учителем обходили різні свята. Обходили ми свято Тараса Шевченка й сл. п. Вожда. Наша школа є дуже гарна, хоч невелика. Але нам вона мила, бо наша рідна. В нашому селі був діточий садочок. Є у нас кооператива «Нове Життя». Маємо шкільну кооперативу «Проблем». Ми обходили святочно день 1. Листопада. Шкільні діти декламували вірші і разом з молоддю співали пісні. Найгарніша була пісня «Зоріла золота заграва». При кінці заспівали національний гімн.

За українську школу в Полінові

ЗАМУЛКА СОФІЯ, уч. IV. кл.

КУЛЕВЧУК ТЕОФІЛА, уч. IV. кл.

ПИШЕ ГУРТ МАЛИХ ДРУЗІВ З ГОРАЙЦЯ, КОЛО ЧЕСАНОВА

Ми, школярі української школи в Горайці, пов. Томашів Любля, просимо прийняти нас до гурту «Малих Друзів». Ми передплатуємо 65 чисел «Малих Друзів». На другий місяць сподіємося ще більше викупити, бо не всі друзі мають наш часопис.

Ми в школі вибрали «Класовий Провід», який дбає про чистоту й порядок в школі, та вдержує нас в карності. Ми вже з маліх літ вчимося слухати наших малих провідників, а як підростемо, то будемо вміти сповідати прикази нашого проводу, який поведе нас там, де вимагатимемо цього добро нашої справи.

Працюємо самі і кличемо всіх Друзів, щоб усім працю наших малих рук віддали для добра України.

За гурт Малих Друзів при українській школі в Горайці, пов. Томашів Любля:

Голова «Класового Проводу» — ГАХ ІВАН, уч. III. кл., містоголова — ГАХ МАРІЯ, уч. III. кл., секретар — ГАХ МАРІЯ, уч. III. кл., господар — КОЗІЯ ГРИГОРІЯ, уч. III. кл., РЕБІЗАНТ ІВАН, уч. Ш. кл., МЕЛЬНИК ГРИГОРІЙ, уч. Ш. кл., МАРІЯ ВАВРИКОВИЧ, уч. Ш. кл., КОЛЕГА КАТЕРИНА, уч. III. кл., ТОМКІВ ВАСИЛЬ, уч. III. кл.

ДІТВОРА ІГНАТОВА СВЯТКУЄ

Ми, ученики української народньої школи в Ігнатові, холмського пов., завчасу почали підготовлютися до свята 1. Листопада. Вчилися відповідних пісень і декламацій. Гарно прибрали шкільну салю інвісіональними пропорами й лентами. Дня 1. листопада вечором відбулася в школі академія. Прийшли всі школярі зі своїми родичами та людьми з околиць сіл. Свято відкрив місцевий учитель п. Я. Метик. Опісля ми співали різні пісні й виголошували декламаші, за що одержували рисні оплески. Свято закінчили ми відспівуванням національного гімну.

СЕСПЕНЮК ВІРА, уч. IV. кл.

ВЧИМОСЯ СПІЛЬНО РІДНОЇ ІСТОРІЇ

Ми школярі української школи в Порохнику, пов. Ярослав, дуже любимо Вас, «Малі Друзі»! дуже радо Вас читаемо.

Ще перед війною ми не мали змоги читати українські дитячі журнали, бо в польській школі це заборонювали. Тепер ми ходимо до української школи і радо та пільно вчилося своєї рідної історії. Ми знаємо, що наші князі, як: Володимир Великий, Святослав Завойовник, Ярослав Мудрий, Роман Галицький управляли сильною державою.

В наших селах і місті було багато академій в честь героїв. В останньому часі відбулося в нас свято 1. Листопада.

Здоровимо Вас українським привітом «Слава Україні!»

ДЗЮБА МАРІЯ, ЩИРБА ОМЕЛЯНА, КОНРАД АДЕЛЯ, БАК МАРІЯ, КОНДРАТКО ОМЕЛЯНА, НИЖНИК МАРІЯ, КОНЕЧНА ОЛЬГА, СОСНОВСЬКА ВОЛОДИСЛАВА, СОСНОВСЬКА ОСИПА, НИЖНИК ТЕОДОР, КУШИК СТАНІСЛАВ, КМЕТИК ОЛЕКСА, КОНДРАД РОМАН, ЩИРБА ЮЛІЯН, НИЖНИК РОМАН, БЕНДЗЬ МАРЯН, КОНДРАТКО ЙОСИФ, НИЖНИК ІВАН.

МИ, ДІТИ В ЩАВНИКУ

В нашому селі ЩАВНИКУ, пов. Новий Санч, відбулася перший раз академія у честь найдорожчого нам усім нашого князя Церкви. Ми довго ждали цієї днінні і під проводом п. учительки Гринякової приготували дитячу виставу. А в дні 15. грудня 1940 р. ми відспівали молебен за здоровля Архипастыря і вислухали в церкві науку про Його любов до України і дітей. На академії були відспівані різні пісні, а ми, шкільні діти, на кінці відігрівали нашу сценку, як «Степанко став школярем». Це був хлопчик, що не хотів учитися, але як побачив, що одні товарні стали через науку різними майстрами, то й він узявся до науки, щоб бути добрим українцем і громадянином. Гарно грав друг Петрусь Парновський, Ганя Лабка, Ганя Парновська і другі. Всі ми будемо пільно вчитися, щоб наш Дорогий Архипастыр мав з нас велику потіху. Слава Україні!

УЧЕНИКИ 4 КЛ. НАР. ШКОЛИ У ЩАВНИКУ.

ЛЮБИМО ВЧИТИСЬ...

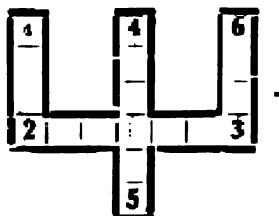
Ми, діти української школи в селі ЗАСВЯТИЧАХ, шлемо всім читачам «М. Друзів» — своїм ровесникам щирій святочний привіт і Щасливого Нового Року. Оце вже йде 2-ий рік, як у нас у селі оснувалася українська школа. Вже всі вміємо гарно читати й писати. Знаємо, чиї ми діти і знаємо, що освітою ми преможемо зло і темряву. В нашій школі було «Свято Книжки і Преснє». На виставі було багато книжок. В школі у нас є дуже гарно і привітно, наш пан учитель Олесь Гарасевич любить школу і нас. При школі оснований Гурток Молоді. Його члени також ходять на курси. У ЛІПІНКАХ є провідником Дмитро Палюх і Софія Сорнацька, а в ЗАСВЯТИЧАХ Іван Димянюк і Марія Матчука. Гурток Молоді має свою бібліотеку, тепер приготовляє виставу «Мати Наймичка». Ми, діти, любимо вчитися, щоб бути колись корисними для свого народу. Бажаємо всім, щоб скрізь було так, як у нас в Засвятичах.

УЧНІ ІІІ. і ІV. КЛАСИ.

Джу, розгадаймо!

1. ХРЕСТИКІВКА
(Уложили уч. IV. кл. з Беріжок)

Від 1 до 2 = чорний птах
Від 2 до 3 = інакше св. вечер
Від 4 до 5 = нарід, що межує
з Україною.
Від 6 до 3 = В тім лежав малий Ісус.

2. ПИСАНІ РЕБУСИКИ

(Уложили учні IV. кл. з Беріжок)

a) $\frac{\text{КО}}{\text{ВД}}$ б) $\frac{\text{Д}}{\text{РІ}}$ в) $\frac{\text{ля}}{\text{шша}}$ г) 100 рож

3. ВІЗИТІВКИ
(Уложили уч. IV. кл. з Беріжок)

ДР. ЕКО ТАР

Що це за пан?

ДІВЧИНА САК

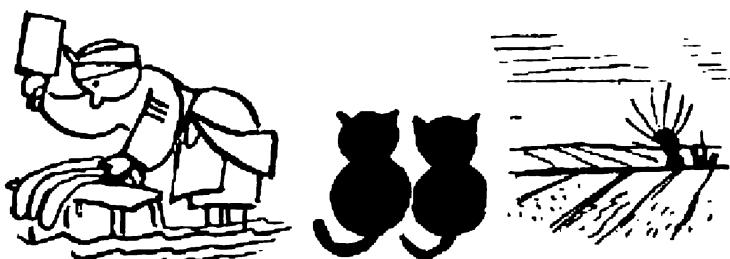
Що це за панна?

УВАГА! Розвязки загадок треба при слати разом з двох чисел, себто за січень і лютень, бо льосовання на город є що два місяці.

РЕЧИНЕЦЬ надслання розвязок за жовтень, листопад і грудень продовжуємо до 15 січня.

4. РЕБУС

Відчитайте, що тут рисунками на писано.

5. Відчитайте: «Пригоди Таракана» на стор. 14.

«Малі Друзі», часопис для дітвори. Появляється з початком кожного місяця. Видає: «Українське Видавництво», Краків, Кармелітська 34/II. Телеф. 230-39. Передплата річно 4 зол., піврічно 2 зол. Редактує Й за редакцію відповідає Б. М. Гошовський. Друк. «Нова Друкарня Денникова» під наказною управою, Краків, Ожешкової 7, телефон 102-79.

Verlag: Ukrainischer Verlag, G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34, II. Druck: „Nowa Drukarnia Dziennikowa“, Kommissarische Verwaltung, Krakau Orzeszkowagasse 7. Fernsprecher 102-79.